

БЕЛАРУСЬ

ГАЗЕТА УЗНАГОРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОУНАГА САВЕТА БССР

ЧАЦБЕРГ
3 СНЕЖНЯ
1992 года
№ 21
(1686)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА
ОРДЭНА
ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА
СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА
УНІВЕРСІТЭТА

УНІВЕРСІТЭТ

ЧЫРВОНЫ РАДОК

Ва ўніверсітэце з'явілася новае падраздзяленне — Агульнаправавы аддзел. Аддзел створаны ў адпаведнасці з рашэннем Вучонага савета і ў мэтах удасканалення арганізацыйна-прававога забеспячэння кіраўніцкай дзейнасці, паліпшэння работы па аказанню прававой дапамогі супрацоўнікам і студэнтам. Штатныя пасады, якія ўваходзяць у склад Агульнаправавога аддзела, існавалі раней: гэта работнікі канцелярыі, другога аддзела, юрысконсульты рэктарата, бухгалтары і супрацоўнікі навукова-даследчай часткі. Начальнікам аддзела прызначаны Анатоль Міхайлавіч ЧЭКАН, вызвалены ў сувязі з гэтым ад абавязкаў начальніка другога аддзела.

У сувязі са стварэннем Агульнаправавога аддзела мяняецца парадак работы з дакументамі. Цяпер усе практычныя загады, інструкцыі, палажэнні і іншыя афіцыйныя паперы, якія прадстаўляюцца на подпіс рэктару або прарэктарам, павінны быць абавязкова завіраваны начальнікам Агульнаправавога аддзела. Асобы, якія рыхтавалі дакумент, абавязкова ўказваюць у левым ніжнім вугле вонкавага боку апошняга аркуша сваё прозвішча і нумар службовага тэлефона. Паперы, якія не адпавядаюць гэтым патрабаванням, прымацца на попіс не будуць.

Шэраг змяненняў напакіў штатны расклад філалагічнага факультэта. Кафедра беларускай літаратуры падзелена на кафедру беларускай літаратуры ХХ стагоддзя і кафедру тэорыі і гісторыі літаратуры. Кафедра беларускай мовы — на кафедру сучаснай беларускай мовы і кафедру гісторыі беларускай мовы. Кафедры ж рускай класічнай літаратуры і рускай савецкай літаратуры, наадварот, аб'яднаны ў адну — кафедру рускай літаратуры.

Агульнаўніверсітэцкая кафедра беларускай мовы і літаратуры перайменавана ў кафедру беларусказнаўства і ўключана ў склад філалагічнага факультэта.

Перайменавана таксама і кафедра аўтаматызацыі навуковых даследаванняў — цяпер яна называецца кафедрай інтэлектуальных сістэм.

Яшчэ адно новае падраздзяленне створана на геаграфічным факультэце — навукова-даследчая лабораторыя комплекснага картаграфавання і геакалагічнага прагназіравання пры кафедры геадэзіі і картаграфіі. Асноўнымі навуковымі напрамкамі дзейнасці лабараторыі будуць наступныя: комплекснае картаграфаванне прыродных рэсурсаў і навакольнага асяроддзя з выкарыстаннем камп'ютэрнай тэхналогіі для ацэнкі экалагічных сітуацый і геакалагічнага прагназіравання з мэтай забеспячэння ўстойлівага развіцця эканомікі Рэспублікі Беларусь. Навуковымі кіраўнікамі новай НДЛ прызначаны прафесар Р. А. Жмоўдзяк і дацэнт В. А. Ярмоленка.

АДКРЫВАЕМ АМЕРЫКУ

ЦІ Ж ГЭТА МЫ?

«Навіны могуць быць добрымі. Навіны могуць быць дрэннымі. Мы скажам вам праўду», — паабяцаў «Голас Амерыкі» ў сваім першым выпуску, які прагучаў у лютым 1942 года. Сёння гэта радыёстанцыя вяртаецца на 47 мовах свету і мае 127 мільёнаў слухачоў штодзённа.

НАПЯРЭДАДНІ

...І ПЛАНУ ГРАМАДА

Задзіночанне Беларускіх Студэнтаў рыхтуецца правесці 12—14 снежня Рэспубліканскую студэнцкую канферэнцыю «Нацыянальная вышэйшая школа на Беларусі». Фундатарамі выступаюць упраўленне ВНУ і педагагічнай Міністэрства адукацыі і Камітэт па справах моладзі пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Плануецца, што канферэнцыя будзе працоўнай, хоць знойдзецца ў ёй месца і для культурнай праграмы. Арганізатары форуму абяцаюць, акрамя пленарных пасяджэнняў, правядзенне семінара «Студэнцтва і рэформа вышэйшай школы», сустрэчы з кіраўнікамі ўрада, Міністэрства адукацыі і камісій Вярхоўнага Савета. Праца будзе разгорнута ў некалькіх секцыях: «Арганізацыя навучнага працэсу», «Нацыя-

нальнае аблічча вышэйшай школы», «Мова ў сістэме вышэйшай адукацыі».

Намеры ў арганізатараў канферэнцыі самыя добрыя, а мэты велічныя: стварэнне канцэпцыі нацыянальнай вышэйшай адукацыі і студэнцкіх рабочых структур для яе далейшай распрацоўкі і рэалізацыі; прыцягненне ўвагі да праблем, узятых на канферэнцыі, рознымі магчымымі сродкамі; абмен практычным вопытам, усталяванне сяб-

роўскіх і дзелавых кантактаў паміж беларускімі студэнтамі з розных куткоў рэспублікі і з-за яе межаў; стварэнне студэнцкай інфармацыйнай службы.

Для ўдзелу ў канферэнцыі запрошаны госці з беларускага аддзялення Віленскага педагагічнага ўніверсітэта, з Беларускага Аб'яднання Студэнтаў у Польшчы, з таварыства беларускіх студэнтаў у Маскве «Пагоня» і са Спілкі Украінскіх студэнтаў.

Па папярэдніх падліках, на студэнцкую канферэнцыю збяруцца каля сотні дэлегатаў ад навучальных устаноў Беларусі.

Можна чакаць значных змен у сістэме адукацыі і ў студэнцкім жыцці, калі планы ініцыятараў канферэнцыі «Нацыянальная вышэйшая школа на Беларусі» спраўдзяцца.

УКРАЇНЦЫ

ЯДНАЮЦЦА

ЗДАРАВЕНЬКІ БУЛЫ!

Правяла свой першы арганізацыйны сход беларуская асацыяцыя ўкраінстаў — арганізацыя, якая будзе працаваць пры Нацыянальным навукова-асветніцкім цэнтры імя Ф. Скарыны як адна з нацыянальных філій Міжнароднай асацыяцыі ўкраінстаў. Беларускія ўкраінцы вызначылі свае задачы: вывучэнне і прапаганда духоўнай і матэрыяльнай культуры ўкраінскага народа, ведаў пра Украіну, даследаванне і далейшае мацаванне беларуска-ўкраінскіх культурных уземасувязей. Выбраны камітэт Беларускай асацыяцыі ўкраінстаў. Яго старшынёй стала вядомая даследчыца беларуска-ўкраінскіх літаратурных уземасувязей, дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Таццяна Кабржыцкая.

БУДПЛЯЦОЎКА

ЦІ ДОЎГА ЛЯЖАЦЬ ПЕРШАМУ КАМНЮ?

Шмат разоў мы звярталіся да гэтых будаўніцтва новага ўніверсітэцкага гарадка. Няўжо яшчэ знойдуцца студэнты, якія нават не падазраюць аб тым, што прыкладна ў пачатку наступнага стагоддзя БДУ стане навадзімай — пераедзе ў свае новыя карпусы, што будуцца зараз у Шчамысліцы.

Як справы на будаўніцтве новага ўніверсітэцкага гарадка сёння?

— Ужо падведзены інжынерныя сеткі да аб'екта, — паведамляе Сяргей Архіпавіч СІДАРАЎ, дырэктар дырэкцыі аб'ектаў Белдзяржуніверсітэта, якія будуцца. — Хутка працягнецца пракладка першай лініі метра, адна са станцый якой будзе называцца «Універсітэцкая». Такім чынам, першы камень, як гаворыцца, ужо закладзены.

— Ці не баіцеся вы, што яму даведзецца вельмі доўга ляжаць аднаму? Ці не ператвараецца гэта будаўніцтва ў чаровы даўгабуд?

— Думаю, гэтага не здарыцца. Хоць цяжкасці з фінансаваннем будаўніцтва існуюць. Цяжка лапіць коўдру, у якой столькі дыраў... Але гэта аб'ект уключаны ў дзяржаўнае, таму Міністэрства адукацыі будзе выдзяляць на яго грошы. Уявіце, што сабекошт толькі галоўнага корпуса і факультэта прыкладна матэматыкі складае ў цэнах 1990 года 40 мільёнаў рублёў...

Ці доўга ляжаць першаму камяню — пакажа час. А нам застаецца спадзявацца на лепшае.

Тамара ШЛЯЙКО,
студэнтка 2-га курса факультэта журналістыкі.

ПРАЧЫТАЙ І

ПЕРАДАЙ

ДРУГОМУ

НЕ ПЛАЦІЦЕ

ЛЯЦІЦЕ

Хочаш вучыцца ў Злучаных Штатах?

Гэта не здэек. І не трэба, як раней, думаць, што за мягою моццю атрымліваць адукацыю толькі «дастойныя» — у сэнсе блатныя. Вы можаце таксама! Калі маладзейшыя за 40 гадоў, калі маеце дыплом аб вышэйшай адукацыі, атрыманы на працягу апошніх пяці гадоў (ці атрымаеце яго ў канцы гэтага навучнага года), і, зразумела, калі дасканалы валодаеце англійскай мовай, а таксама ўпаўнены ў сваіх прафесійных здольнасцях.

Хаця — не, прабачце. У гэтым годзе вы ўжо спазніліся. Але не засмучайцеся: пры наяўнасці вышэйшага ўзросту ў вас, магчыма, будзе шанец трапіць на вучобу ў ЗША у наступны раз.

Два дні збіраліся ў актавай зале галоўнага корпуса магчымых кандыдатаў на атрыманне амерыканскай адукацыі, каб паслухаць выключна англійскамоўнае выступленне прадстаўніцы Фонда Айрэкса, які фінансуе вядомую стыпендыяльную праграму Бенжаміна Франкліна. Пакідалі залу рэдка, але, напэўна, гэта яшчэ не падстава лічыць, што астатнія разумелі ўсё.

У любым выпадку, усе жадаючыя і ўпэўненыя ў сваіх сілах павінны запоўніць на англійскай мове даволі аб'ёмную і мудрагелістую анкету і завершыць яе ў навуковага кіраўніка. Нават калі змест і выгляд анкет будзе ідэальным, гэта яшчэ не гарантыя поспеху. Наступны этап — тэстыраванне. Прапануецца тэст на веданне англійскай мовы і яшчэ адзін — на прафесійную прыдатнасць (у залежнасці ад абранай спецыяльнасці). Вынікі будзе праверяць камісія ў складзе амерыканскіх спецыялістаў, якія выбяруць 150 шчасліўчак, якія ў жніўні 1993 года пачнуць вучобу ў Злучаных Штатах па праграме прафесійнага ўдасканалення. Яны будуць займацца па адной са спецыяльнасцей: кіраванне бізнесам, кіраванне на дзяржаўных прадпрыемствах, эканоміка і юрыспрудэнцыя.

Акрамя грамадзян Беларусі, у конкурсе ўдзельнічаюць прадстаўнікі Амерыкі, Азербайджана, Грузіі, Казахстана, Кыргызстана, Латвіі, Літвы, Малдовы, Расіі, Таджыкістана, Украіны, Узбекістана і Эстоніі.

Супермадэль з нашых

Таццяна МАХНАЧ, выпускніца механіка-матэматычнага факультэта нашага ўніверсітэта, стала «супермадэллю кастрычніка» — пераможцай конкурсу, аб'яўленага агенствам Сашы Варламава і газетай «Знамя юности».

Таццяна ўдзельнічала ў конкурсе, які праводзіла ў Мінску Дамінік Кафін, і... не перамагла ў ім. Але французжанка адзначыла яе і мела сумненні перад тым, як аддаць перавагу іншым.

У час вучобы ва ўніверсітэце Таццяна Махнач удзельнічала ў пастаноўках студэнцкага тэатра і адначасова працавала вечарамі манекеншчыцай у Беларускім цэнтры моды. Паспрабавала сябе і ў ролі настаўніцы матэматыкі ў школе — працавала там паралельна з вучобай на чацвёртым курсе. Але нарэшце аддала перавагу іншай прафесіі. І ўжо ведае, што такое поспех. Віншуем!

Цікава, як мы ўспрынялі б гэту інфармацыю гадоў дзесяць назад? Тады «Голас Амерыкі» афіцыйна лічыўся ў нас «фабрыкай хлусні і ідэалагічных дыверсій». Праўда, гэта не перашкаджала нам слухаць яго перадачы і разам з тым заставацца савецкімі грамадзянамі...

А сёння адзначаем юбілей той самай радыёстанцыі. У бібліятэцы ўніверсітэта, на другім паверсе галоўнага корпуса, разгорнута выстаўка «50 гадоў «Голасу Амерыкі» (разам з фотаэкспазіцыяй «Новая Англія»). Вам не спатрэбіцца шмат часу на яе — тут усёга некалькі стэндаў (высокай якасці, дарэчы). Пазнаёмцеся з імі і зазірніце ўнутр самога сябе. Ці такімі вы былі раней? Што страцілі, а што набылі? Ці прыемна вам усведамляць, што так значна змяніўся свет за гэты час і мы разам з ім? Ці вы наогул не згодні з гэтым?

ДРЭННАМУ РЭКТАРУ І СТУДЭНТ ПЕРАШКАДЖАЕ

З дапамогай стачкама і акцыі пратэсту вырашылі змагацца супраць свайго рэктара студэнты Кіеўскага інстытута культуры. Яшчэ два гады назад яны аднадушна выступалі за яго адстаўку, але тады гэта засталася па-за ўвагай. Асаблівае студэнцкае абурэнне выклікае давол, які дае кіраўнік іх ВНУ, на арэнду памяшканняў інстытута розным фірмам і прадпрыемствам з падазронай рэпутацыяй.

Студэнтаў інстытута культуры падтрымліваюць іх калегі з Кіеўскага ўніверсітэта, педагагічнага, політэхнічнага і іншых інстытутаў, а таксама Украінскі студэнцкі саюз.

ПРАТАКОЛ ПАТРАБУЕ ВЕДАЎ

Яшчэ адна недзяржаўная ВНУ з'явілася ў Таш-

кенце — Інстытут прадпрымальніцтва і знешнеэканамічных сувязей. На чатырох факультэтах новай навучальнай установы будуць рыхтавацца спецыялісты ў галіне банкаўскай справы, кіравання, менеджменту, а яшчэ — міжнароднага дакументавання і пратакола.

«АМЕРЫКА- ХАУЗ» ПАКУЛЬ НЕ Ё МІНСКУ

Знакаміты цэнтр «Амерыка-хауз» ужо адкрыты ў Алма-Аце, а хутка з'явіцца ў Кіеве, Ташкенце і Уладзівастоку. Яны павінны стаць крыніцай амерыканскай інфармацыі, эканамічных і сацыяльных вестак, а таксама камунікацыйным сродкам — ва ўмовах пашырэння абмену ідэямі і таварамі паміж нашымі краінамі.

У кожным цэнтры будуць абсталяваны памяшканні для бібліятэкі і правядзення семінараў, з тэлефоннай і электроннай сувязю паміж гарадамі, дзе

размесцяцца «Амерыка-хаузы», і Злучанымі Штатамі.

На стварэнне і адкрыццё першых трох цэнтраў амерыканскім бокам выдаткоўваецца каля трох мільёнаў долараў. Планаўецца, што бюджэт «Амерыка-хауз» у былым СССР складзе на працягу 1993 года 11,2 мільёна долараў.

«УСПОМНІМ...»

Вечар памяці беларускіх актэраў з такой назвай адбыўся днямі ў Доме літаратара. Ён сабраў амаль усіх зорак беларускай сцэны. Успаміналі Глеба Глебава, Паўла Малчанова, Лідзію Ржэцкую, Генрыха Грыгоніса, Алену Раудэ, Льва Міхайлава, Леаніда Крука, Эвеліну Аўчыннікаву і іншых.

Арганізавалі гэты вечар самадзейнае аб'яднанне тэлевізійнай моладзі «Дэбют М» і фірма «Дайнова». Яны спадзяюцца, што такія мерапрыемствы стануць традыцыйнымі. А таксама на больш актыўны ўдзел студэнтаў Беларускай акадэміі мастацтваў і інстытута культуры — на першым вечары іх было вельмі мала.

УВОДЗІНЫ Ё ЦУДОЎНЫ СВЕТ

Калі вам неабходны кампетэнтны і ўважлівы да вашых патрэб дарадчык, штомесячны бібліяграфічны бюлетэнь Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі «Новыя кнігі Беларусі» — лепшы варыянт. Вы хочаце знайсці на паліцах бібліятэкі самыя цікавыя навінкі? Наспеў час пісаць курсавую, дыпломную ці іншую навуковую працу? Магчыма, вы рыхтуеце артыкул для газеты ці часопіса альбо проста імкнецеся пачуць свой круггляд? І разгубіліся, шукаючы ў даведка-бібліяграфічным адзеле патрэбную кнігу? Успомніце пра існаванне біюлетэня «Новыя кнігі Беларусі»!

У біюлетэні ёсць традыцыйныя раздзелы, часткі і рубрыкі, і вам лёгка будзе арыентавацца на яго старонках. Першы раздзел — «Навінкі беларускага друку» (дзе вы знойдзеце пералік не толькі кніг, але і найбольш значных артыкулаў з перыёдыкі) звычайна пачынаецца з часткі «Пра Беларусь і яе жыхароў». Калі вас цікавіць матэрыял аб мінулым і сённяшнім дні нашай рэспублікі, аб жыцці беларускага замежжа, аб развіцці роднай мовы і культуры — спыніцеся на рубрыках «Мінулае далёкае і блізкае», «Постаці мінулага», «Дзень сённяшні», «Нашы сучаснікі», «Беларуская культура ўчора і сёння» і інш.

Наступная частка першага раздзела зацікавіць усіх, яна і называецца адпаведна — «Папулярна аб усім». У ёй знойдуць літаратуру для чытання бацькі і хатнія гаспадыні, уладальнікі прыватных участкаў і калекцыянеры, аматары гісторыі і спартсмены, атэісты і веруючыя. Калі ж вам патрабуецца літаратура на вашай прафесіі — шукайце яе (за выключэннем вузкаспецыяльных кніг) у падраздзеле «У дапамогу прафесійнаму чытанню».

Назва яшчэ адной часткі першага раздзела — «Мастацкая літаратура» — таксама гаворыць сама за сябе. Тут пералічваюцца не толькі новыя літаратурныя творы, але і тыя, што выдаюцца зноў. Асобная ўвага надаецца аўтарам, якія былі незаслужана забыты, рэпрэсаваны і раней публікаваліся вельмі

мала ці не мелі друкаванай трыбуны наогул. Звесткі аб рэцэнзіях з перыядычнага друку змяшчае наступны раздзел — «У полі зроку рэцэнзента».

Нарэшце, прыйдзеца вам даспадобы і будзе карысным раздзел «Памятныя даты». Тут упамінаюцца знакамітыя юбіляры і знамянальныя падзеі ў жыцці рэспублікі, прычым кожная дата суправаджаецца ўступным тэкстам і спісам літаратуры.

У сярэдзіне кожнага нумара «Новых кніг Беларусі» вы знойдзеце частку, якую можна аддзяліць і пераплесці асобна. Гэты дадатак — самы значны па памеры рэкамендацыйны бібліяграфічны спіс біюлетэня, які можна выкарыстоўваць як самастойны бібліяграфічны дапаможнік. Звычайна тэматыка дадатка вызначаецца актуальнымі грамадска-палітычнымі, народнагаспадарчымі праблемамі, важнейшымі падзеямі культурнага жыцця Беларусі. Дадатак да «Новых кніг Беларусі» — гэта, акрамя іншага, цікавае і пазнавальнае чытанне. Напрыклад, у 10-м нумары біюлетэня за гэты год ён выйшаў пад загалоўкам «Адкуль пайшлі назвы і імёны». Відавочна, такая праблема зацікавіць не толькі тых, хто займаецца тапанімікай і антрапанімікай як навукамі. Дадатак да 8-га нумара быў прысвечаны беларускаму культурнаму замежжы і падзелены на асобныя параграфы: «Мастацтва», «Літаратура», «Навука». А дадатак да 6-га нумара біюлетэня за гэты год называўся «На хвалі дэмакратызацыі» і распавядаў пра творы літаратуры і перыёдыкі, якія асвятляюць дзейнасць партый, рухаў і іншых грамадскіх аб'яднанняў на Беларусі. Нельга не прызнаць каштоўнасць такой інфармацыі. Вы згодны?

Калі знаёмства з біюлетэнем «Новыя кнігі Беларусі» стане для вас падзеяй, увядзе ў найбольшую краіну бібліяграфіі і ў вас з'явіцца жаданне прапанаваць ці параіць нешта яго стваральнікам, пішыце на адрас: 220636 г. Мінск, вул. Чырвонаармейская, 9. Нацыянальная бібліятэка Беларусі. Навукова-бібліяграфічны аддзел.

НА МІНУЛЫМ ТЫДНІ

УСПОМНІМ ПРА СЛУЦКАЕ ПАЎСТАННЕ!

Упершыню адкрыта адзначалася гадзіна Слуцкага паўстання 1920 года, галоўнай мэтай якога была абарона незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі ад акупацыі з боку Польшчы і Савецкай Расіі.

Арганізатарамі свята былі БНФ, БЗВ, БСДГ і некаторыя іншыя арганізацыі і грамадскія рухі рэспублікі.

Фота
М. ЖЫЛІНСКАГА.

ЯКОЙ БЫЦЬ ВНУ?

Спадары бакалаўры! Каранацыя пачынаецца!

Якія змены адбываюцца ў, здавалася б, устойлівай структуры адукацыі? Бакалаўр, магістр — чым будуць адрознівацца іх дыпламы ад дыпламаў мінулагадніх выпускнікоў універсітэта? Аб гэтым разважае дацэнт кафедры агульнай фізікі Леанід Іванавіч БУРАЎ:

— Мне здаецца, гэта перш за ўсё — спроба назбавіцца ад ураўняльнага падыходу да асобы. Хоць і нагадвае яна заходнюю сістэму адукацыі, якая прадугледжвае навучанне ў некалькіх ступенях і розныя ўзроўні падрыхтоўкі студэнтаў.

Першая — базавая адукацыя, калі студэнт атрымлівае ступень бакалаўра навук (на фізфаку — пасля заканчэння 4 курсаў). Пасля гэтага можна ўжо ісці працаваць.

А самыя здольныя могуць

навучацца яшчэ два гады. — Пасля здачы дадатковых экзаменаў?

— Я б прапанаваў улічваць вынікі гутаркі. Прадугледжваецца, праўда, каб студэнт меў яшчэ і рэкамендацыю вучонага савета факультэта, але гэта ні больш ні менш як бессэнсоўная фармальнасць. А што калі да нас звернецца выпускнік іншай ВНУ? Ці ў выпадку, калі студэнт, атрымаўшы ступень бакалаўра, пайшоў працаваць, а потым вырашыў усё ж працягнуць навучанне? Чыю рэкамендацыю

разглядаць?

Да таго ж было б нядрэнна увесці на другой ступені платнае навучанне, прадугледжанае Законам аб адукацыі. Я згодны працаваць індывідуальна, але і не маю стимулу працаваць, ясна. Справа не толькі ў мізэрнай зарплате, але і ў тым, што ўмовы для працы выкладчыкі вымушаны ствараць самі. Я ж упэўнены, што праблема матэрыяльнага забеспячэння вучэбнага працэсу не павінны бытацца пад нагамі ў выкладчыка, калі ён займаецца асноўнай працай.

— Я згодна, але дазволіце аргумент «супраць» — дзе знойдзе студэнт, нават выдатнік, грошы, каб заплаціць за навучанне? Стыпендыі ж яшчэ меншыя за выкладчы-

кую зарплату...

— А чаму мы займаемся дабрачыннай дзейнасцю, калі выплочваем стыпендыю ўсім да аднаго? Няхай яе атрымліваюць дзесяць працэнтаў студэнтаў, але тысяч 8—9 у месяц, каб і ў іншых быў стымул старання вучыцца.

— Прабачце, а якім жа чынам?

— Магчыма, студэнту патрэбна прадаставіць беспрацэнтны банкаўскі кредит з выплаты пасля заканчэння навучання. Або грошы, заробленыя пад час ажыццяўлення студэнцкага самакіравання. А яшчэ адна магчымасць — выкананне пэўнай часткі даследаванняў у межах самой ВНУ.

— Дзякуй за размову.
Гутарыла Т. КАЗАК.

ПАРАЎНАЕМ?

СТРАЦІЎШЫ — ЗАПЛАЦІМ

Праграма ажыццяўлення Закона аб мовах «крэдытавала» з дзяржбюджэта Беларусі ў 1992 годзе 45 мільёнаў рублёў. Яны размеркаваліся наступным чынам: 18 млн. 787 тысяч рублёў выдзелена Міністэрству культуры, 17 млн. 322 тысячы — Міністэрству адукацыі, 3 млн. 665 тысячы — Міністэрству інфармацыі, выдавецтву «Беларуская энцыклапедыя» на падрыхтоўку і публікацыю 6-томнага слоўніка беларускіх пісьменнікаў — 1 млн. 200 тысяч. Фонду фундаментальных даследаванняў на першы том лексічнага атласа беларускіх народных гаворак — 1 млн. рублёў, на падтрымку часопіса «Вясёлка» — 625 тысяч. Самымі «сціплымі» аказаліся выдавецтва «Навука і тэхніка» і іншыя, якія друкуюць беларускамоўную літаратуру, — ім выдаткавана 623 тысячы рублёў, і Акадэмія навук Рэспублікі Беларусь — 269 тысяч.

МАЙСТРОЎНЯ

НЕВІНШАВАЛЬНЫЯ НАТАТКІ

ЯК КВІТНЕЎ «ПЕРШАЦЬВЕТ»

Што датычыцца прэзентацыі часопіса «Першацвёт», якая адбылася 17 лістапада, дык амаль усе, хто выходзіў на сцэну, імкнуліся прымусіць публіку схіпіцца за галаву. Але па-сапраўдному гэта атрымалася толькі ў Анатоля Сыса. Юныя Маргарыты — паэты ў каляровых ласінах — выбягалі падхопліваць паперкі з вершамі, якія класік кідаў проста на падлогу.

А потым слова ўзяў сапраўдны першацвёт. Ліцэісту Сяржку Пацяранскаму доўга павінна грэць сэрца гэтая падзея — ён сарваў шквал апладысмантаў, прачытаўшы шэраг вершаў, класіфікаваных ім самім жа як прыдуманая катэгорыя. Вершы гэтыя заслугоўваюць цыванання:

Мы аднойчы выйшлі ў горад
І пайшлі, як заўсёды, на мітынг.
Будучы «гандляр» Генадзь Тумаш
выдаў нешта больш класічнае. А з'яўленне Зміцера Еўтуховіча з акардэонам і аповедам аб уік-эндзе ў Амерыцы выклікала стогн залы. Ігар Карповіч пакінуў сваёй надзейнасцю ўражанне будучага класіка. Юрыя Гуменюка, здаецца, чакалі ўсе з першай хвіліны, такі ўжо эфект гульні фарбаў уяўляе ён сабой.

Аб паэтах (паэтах!) з «непрэзентацыйнымі» творамі казаць тут не буду, як і аб дзеях, якія выйшлі на сцэну пасля таго, як развітаўся вядучы...

Іх хацелася слухаць яшчэ і яшчэ.
Адзін раз я апладзіравала ад усёй душы.
Анатолю Сысу. «Сябры, у нас з вамі
столькі часу — усё жыццё наперадзе».

Ціна КЛЫКОЎСКАЯ.

Ольга МАМЧИЦ

Что неискренне,
То бренно.
В море позабытых
грез
Окунаемся мгновенно,
Как в троллейбус, на авось.

Грешно выдумывать
кумиров.
Грешно бросать каменья
в глаз
Тому, кто плачет не о Вас
И не о Вас в любви хлопочет
Да рожи серые курочит.

Абняслаўленая цёмнай зграяй,
Уцякала Зямля:
Яна шукала прытулак
У зацішы.
Толькі ў час той крывава-шэры
Не было ёй прыстання нідзе.

Анна КАЦАР

Видишь на 1 курсе ФПМ. Раней скончы-
лі ліцэй пры БДУ. Для мяне вершы — ма-
гчымасць выказаць уласныя пачуцці. Па за-
казу пісаць не магу. Мае вершы — крык
душы.

БЕЗ ТЕБЯ

Нет тебя, и в мире пусто
И темно.
Нет тебя, а мне так грустно
И смешно.
Мне смешно, ведь все ж увижу
Я тебя.
А пока мне надо выжить
Без тебя.
Без тебя погасли звезды
В небесах,
Ну а мне остались грезы
О глазах.
О глазах, в которых ясный
Виден свет.
Да, с тобою все прекрасно,
Плохо — без.
Без тебя умолкли птицы.
Тишина.
Без тебя и мне не спится —
Не до сна.
Без тебя другие люди
Уж не те.
Без тебя удач не будет
И потерь.
Нет тебя и нету места
Для меня.
Все вокруг так бесполезно
Без тебя.

Алесь ПАШКЕВІЧ нарадзіўся на Случчыне.
Дзевя. Любіць ружы і прыгожыя машыны. У
1989 годзе паступіў на філалагічны факуль-
тэт БДУ.

Вершы друкаваліся ў часопісе «Польмя»,
«Першацвёт», «Зрок», газетах «ЛіМ», «Чыр-
воная змена»...

У выдавецтве «Мастацкая літаратура» ча-
кае выхаду ў свет яго зборнік вершаў «Ня
бесная сірвента».

Алесь ПАШКЕВІЧ

АПАКАЛІПСІС

Пралямаўся чарэн усёбачнай Галгофы,
і вулканам прарваўся абуджаны гнеў.
Галубамі з каўчэга * на Божы пасеў
паляцелі мае ўратаваныя строфы...

Ускалыша й расколе шляхі землятрыс.
І тады мірыяды агністых вуголяў
пахаваноў навекі маю Беларусь...

...Ды ў апошнюю ноч людальюбы Ісус
прыбівацьме нябёсы цвікамі сюзор'яў.

* Біблейскі каўчэг Ноя.

...мова — адзежа душы.
Францішак БАГУШЭВІЧ.

Разбіла поўня бубнам ціш
на сценах хмарных веж.
Маркота-драч, чаму не спіш,
палотны злосна рвеш?

Сутану цёмную нябёс
прапаліць сонца жар.
Рацудкі сівавокіх слёз
не вымыюць абшар.

А на грудзях зямлі драчы
ірвучь кашулю траў.
Хто, беларус, з твайёй душы
і вoprатку сарваў?

ТРОЕ

Распалуй, сляпяная залава,
чыйеці хіпаваты парасон.
Не глядзі, што сёлета нясмела
лістапад таньчаць «Мендэльсон».

Прыгубляй, вятрыска мой дыбаты,
лужаў непрыстойнае пітво.
А мяне сягоння на гарбату
запрасіла Чорнае брыво.

Ну й хапай за мокрыя абцасы,
разлівай на капялюш ваду.
Я ж не дамоў хутчэй тым часам
ад тваіх абдымкаў павяду...

Толькі ноччу не ўздымай фіранкі,
не ламі ў тузе букет з галля.
Мы сустрэнемся аблудным ранкам:
ты, Паненка Чорная і я.

Распранулася пры мне нясмела,
але ў сэрцы схаладнела кроў.
Туманы змачылі сума белым
касмылі лістотных віхуроў.

Да распусты ўжо ахвоту страціў,
і туга па іншаму бярэ...
Эх, навошта падарыла маці
гожасці каўтун у галаве?!

І жагнуся.
І пяро, як рожкі...
Д'ябал, заўтра пойдуць за табой
дакасіць апошнія валашкі
разам з пазалеташняй травой.

Нейкім ранкам лёд падставіць лёзы
і да моцных коўцікаў дубоў,
і дзяўчаты абстрыгнуць скрозь слёзы
касмылі лістотных віхуроў...

Мікола ВІЧ вучыцца на 4-м курсе філала-
гічнага факультэта. Як і большасць студэн-
таў, любіць піва і не можа жыць без прыго-
жых дзяўчат. А яшчэ ён піша добрыя вер-
шы, у чым вы можаце ўпэўніцца.

Мікола ВІЧ

Я складу свае вершы пад камень,
што самотна ў полі ляжыць...
Каб ён змог, не скрануць вякамі,
мае вершы з зямлёй ажаніць!

... «Ён жа змог, а ты і ня сцяміў», —
калі-небудзь выхлусіць мне лёс.
Толькі ведаю я: гэта камень,
а не вершы мае...
Гэта камень
у зямлю каранямі прарос.

ПАЭТ

Максіму БАГДАНОВІЧУ

На крывіцкай зямлі срэбны суджаны конь
разбівае ганебныя крушні.
Срэбны вершнік нясе незгасальны агонь
душаў продкаў у нашы душы.

Так нясе нам Паэт праз пакуты і боль
думку-мару, цяжарную вершам,
што народзіцца й будзе гарэць, як сымбаль,
як наш срэбны і суджаны вершнік.

СЛЯДЫ

На белым снезе чорныя сляды,
бы чорныя квадраты ў белым полі —
тут людзі выбівалі дываны
дзій гаварылі: «Снег нам вочы коліць...»

На снезе тым чырвоныя сляды,
і людзі кажуць: «Кроў!»
Ды нехта ўлезе —
і пабрыдзе чорт ведама куды
за нейчым ботам кроў па белым снезе...

На белым снезе белыя сляды...
За іх ніколі і ніхто ня судзіць,
бо белыя сляды на снезе не відны,
і кожны ў іх,
ня хочучы,
уступіць.

Янку КУПАЛУ

Так цяжка жыць, кахаць... пасля Яго.
А гаварыць — яшчэ цяжэй.
Пакутна
сваю душу — і кідаць у агонь
Ягоных словаў вечных і магутных.
Таму маўчу я. Мову адняло.
Не, гэта ён адняў у вуснаў мову.
Між намі рэха зорнае лягло.
І да Яго — мае ніямыя словы:
— Ты іх пачуй і да мяне прыйдзі
па рэху іх, як па слядах падковы.
Даруй нямоту —
і агаласі
мае ніямыя спраўджаныя словы!

Сяржук МІНСКЕВІЧ — адзін з прадстаў-
нікоў нетрадыцыйнай беларускай паэзіі, па-
этычнага авангарду. У жыцці ж гэта звычайны
(ці, можа, гэта толькі здаецца?) гарадскі хло-
пец, які любіць пафранціць у доўгім шэрым
плашчы і капелюшы.

Сяржук МІНСКЕВІЧ

Мокры брук. Хмара, як капялюш.
Рыніць коламі прывідны каб.
Кроплі... Кроплі — халодны салют...
На далоні дрыжыць чэрствы хлеб.

Аплаўляе завулкі змярканне.
Крык ліхтарны згасае на тле
Лабірынта пакут і жаданняў...
Адзіноцтва вага — чэрствы хлеб.

Шызы сон — тое выцяжка з дэці:
Абизмежаны куб — горкі стэп
Прадчування мінулых падзей...
Пахне рэхам дарог чэрствы хлеб...

Эх, напіцца б любові да ўпаду,
Дый упасці за дзверы, за склеп! —
Пад бязладны струмень вадаспаду...
Храбусіць на зубах чэрствы хлеб.

Калі свет —
Крохкі сподак крышталыны
Раскалоўся перад вачыма,
І час —
Чорны бясплыны слізняк
Паглынае надзею,
А ў розуме ззяе таўро:
«Усё... гэта
Канец!»

Растапчы апошні аскепак
крышталыны,
Прымусь СЯБЕ адштурхнуць
Абгляданы тунчык надзеі,
Без літання аб бедным СЯБЕ
Ты будзеш самы магутны,
Ты будзеш упэўнена водаць:
Канец — заўжды новы пачатак!

Б'ецца жоўты прамень
У празрыстую шыбу,
Прагна просіць сябе прапусціць
У пакой, у халодны і цёмны куток,
Каб святым цудадзейным німба
Зіхаець над жалезным ложкам.
Зіхаець над памятай падушкай,
Дзе з-пад коўдры дзіцячыя хмурацца пачкі.

Але плача фіранка.

СЛОВА

Погляд разбіўся аб слязу,
Якая сцякла па шчаці
І ўпала на шэры асфальт.
Ён расплавіўся...
З цёмнага жалабка
Спакваля-спакваля
Паднялася кветка,
І промні вясёлкі
Зрабілі сямівострую зорку.
Вышэй.

Вышэй.

Вышэй.
Затрапяталі маленькія скрыдэлкі.
Ляціць беларуская калібры.

Грым ночы —
Чорны ліпкі слой
на твары,

Заляпіў вочы
След кары —
Вязкі плявок
на закурэлым шкле,

Як негатыў,
Які ў эле
Жорсткай рукой засвятліў
Бяслітасны кат —
Ісціна...
Не, праявіў!

3 снежня

Зак. 2200.

Т. 1000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАВ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

220079, 1-ы Загарадны зав., 3.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МНПА
імя Я. Коласа.